

IES “CONCEPCIÓN ARENAL” FERROL

PROGRAMACIÓN DE “ARTES ESCÉNICAS E DANZA”

CURSO 2019-20

EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA CURSOS: 4º ESO

4º CURSO DE ESO:

Páx.

- Obxectivos: -----3-4
- Contidos por Avaliacións -----4-5-6-7
- Criterios de Avaliación: -----9-10
- Contidos Mínimos: -----10-11-12-13
- Criterios de Cualificación: -----14-15

a. Introducción e contextualización.----- 2-3.

b. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave. Relación de estándares de aprendizaxe avaliábeis da materia que forman parte dos perfís competenciais.----- 4-5-6-7-22.

c. Obxectivos.----- 3-4.

d. Estándares de aprendizaxe: Temporalización. Grao mínimo de consecución para superar a materia. Procedementos e instrumentos de avaliación.-4-7-8-9-10-11-12-13.

e. Metodoloxía.----- 13-14.

f. Materiais e recursos que se van a utilizar.----- 22-23.

g. Criterios de avaliación, cualificación e promoción do alumnado.-----14-15.

h. Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensinanza e a práctica docente.—15-16-17-18.

i. Organización das actividades de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes.-----18.

J. Este apartado non afecta a esta asignatura.

k. Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.-----18-19.

l. Medidas de atención á diversidade.-----19.

m. Elementos transversais que se traballarán ao longo do curso.-----19-20-21.

n. Actividades complementarias e extraescolares programadas.-----21.

ñ. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.-21-22.

“ARTES ESCÉNICAS E DANZA”

4º DE ESO

INTRODUCCIÓN

A materia de Artes Escénicas e Danza debe dotar o alumnado de coñecementos, técnicas e procedementos que lle permitan expresarse e crear artisticamente a través das linguaxes do teatro e a danza. Para tal fin, os alumnos e as alumnas deben comprender e interpretar diferentes linguaxes escénicas, así como o devir da historia do teatro e da danza ao longo dos séculos; saber mirar as artes escénicas e a danza, comprender a súa importancia e verificar os cambios xurdidos no seu desenvolvemento; constatar e valorar a creación artística cando se pon ao servizo dunha arte específica, como a danza e o teatro; e xerar argumentos nos que se fundamente tanto o camiño percorrido polas artes escénicas e a danza como o seu espazo de apoio para unha formación integral: física, estética e cultural.

Doutra banda, é indispensable que o alumnado tome conciencia dos seus recursos expresivos e os desenvolva na práctica, mediante a exploración dos compoñentes do movemento (corpo, espazo, tempo, enerxía e interrelación); o desenvolvemento da súa capacidade de concentración, relaxación e autoconciencia corporal; a procura de niveis óptimos de equilibrio psicofísico; a aplicación do imaxinario na modelaxe da súa conduta; a estimulación das súas habilidades comunicativas; a vivencia e a recreación de situacións dramáticas diversas; a exploración dos seus recursos no terreo da oralidade; e o desenvolvemento da sensibilidade rítmica e melódica a nivel corporal e vocal.

É de importancia para a formación do alumnado o coñecemento dos grandes cambios xurdidos nas artes escénicas e na danza. Os alumnos e as alumnas deberán ser conscientes de como as ideas subxacentes baixo as formas visibles (coreografías; danzas populares, preclásicas, clásicas e contemporáneas; decorados; bosquexos; figurinos; edificios teatrais e espazos para a representación; textos dramáticos; postas en escena, etc.) configuraron múltiples xeitos de construír e realizar as artes escénicas e a danza. Tamén deberán entender, xa que logo, cada sociedade e cada época; comprender e saber que o interese da materia reside tanto en experimentar o potencial expresivo e creativo persoal como en entender o modo en que diferentes aspectos da creación foron modificados por circunstancias históricas, culturais, rituais, ambientais, técnicas, estilísticas ou simbólicas que cada pobo vai incorporando como ex-presión da súa forma de sentir e de pensar.

A materia permite ir descubrindo cos alumnos e coas alumnas, a través da súa propia experiencia, o desenvolvemento das súas capacidades artísticas creativas e interpretativas, estudando, así, os aspectos teóricos e prácticos da materia. O cúmulo de referentes e a bagaxe formativa deben, finalmente, capacitar o alumnado para poder afrontar o seu traballo con maior resolución, podendo facer propostas máis brillantes e admitir diferentes interpretacións, ao mellorar as súas potencialidades e ao incrementar

a súa percepción, observación, memorización e concentración, fomentando, así, a mellora da propia imaxe e a configuración da súa personalidade.

Trátase, en esencia, de contribuír á formación integral do alumnado e ao enriquecemento do seu acervo cultural, ensinándolle a apreciar tanto a beleza das obras, dos espectáculos e das montaxes que ilustraron culturas pasadas como as que sustentan o noso século: o conxunto dun legado que, á súa vez, deberán transmitir.

Estrutúrase esta materia en catro bloques: "Común", "Teatro", "Danza" e "Outras artes escénicas.

OBXETIVOS DA EDUCACIÓN SECUNDARIA OBRIGATORIA QUE ESTARÁN PRESENTES NOS CONTIDOS DA ASIGNATURA DE ARTES ESCÉNICAS E DANZA PARA 4º DA ESO.

A educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

- a.** Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b.** Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c.** Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d.** Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e.** Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f.** Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g.** Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h.** Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.
- i.** Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- j.** Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

k. Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

l. Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

m. Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

n. Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona

TEMPORALIZACIÓN DOS CONTIDOS E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Os contidos e os estándares de aprendizaxe que a continuación se mencionan para a asignatura de Artes Escénica e Danza do curso 4º de ESO, distribuiranse ao longo das tres avaliacións que compoñen o curso académico. Para iso, o profesor iraos abordando segundo as capacidades e peculiaridades do alumnado. Distribución que se analizará e comentará nas reunións de departamento baixo supervisión da xefatura do mesmo.

RELACIÓN DE CONTIDOS POR AVALIACIÓN QUE SE DESENVOLVERÁN NA ASIGNATURA DE ARTES ESCENICAS E DANZA, EN BASE AOS SEUS CATRO BLOQUES TEMÁTICOS CO FIN DE LOGRAR OS OBXETIVOS, COMPETENCIAS E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE CLAVES NO CURSO DE 4º DA ESO.

CONTIDOS, COMPETENCIAS e ESTÁNDERES DE APRENDIZAXE POR AVALIACIÓN:

1ª AVALIACIÓN:

• **Unidade 1: O orixen máxico e ritual do Teatro e da Danza.** CAA, CMCCT, CCEC, CD, CSC, CSIEE, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ A imitación e a máxia, orixen do teatro.
- ✓ Da imitación á representación: a máscara.
- ✓ O mago ou chamán: o primeiro actor.
- ✓ O círculo: o primeiro espazo escénico.
- ✓ O personaxe humano e o personaxe animal.
- ✓ Componentes do movemento expresivo.

• **Unidade 2: Os clásicos: Grecia e Roma.** CSC, CAA, CMCCT, CCEC, CD, CSIEE, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ O coro, o corifeo e o actor.
- ✓ A comedia e a traxedia.
- ✓ Algúns nomes importantes: Esquilo, Sófocles, Eurípides e Aristófanes.
- ✓ O teatro grego en Roma.
- ✓ O teatro como edificio.
- ✓ A linguaxe corporal do actor e do bailarín.
- ✓ Centros do movemento.

• **Unidade 3: O Teatro Medieval.** CMCCT, CCEC, CD, CAA, CSC, CSIEE, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- As formas teatrais: as representacios relixiosas e as profanas.
  - As danzas cortesanas.
  - Dos misterios aos xogos de escarnio.
  - O espacio escénico medieval.
  - Os xoglares.
  - Espazo no teatro, o corpo e os seus componentes.
- **Ademais de escenificacións teatrais, bailes e danzas.** CAA, CSC, CCEC, CMCCT, CCEC. ESTÁNDARES BLOQUE 1, BLOQUE 4.

2ª AVALIACIÓN:

• **Unidade 4: O Renacemento. A comedia no arte.** CD, CCEC, CMCCT, CAA, CSC, CSIEE, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ A influencia do renacemento italiano en Europa.
- ✓ O inicio do teatro profesional: A comedia do arte.
- ✓ Os personaxes da comedia do arte: un teatro de arquetipos.
- ✓ A máscara.
- ✓ Pervivencia e significado da comedia do arte.
- ✓ A danza corporal.
- ✓ Las funciones da máscara.
- ✓ Tipos de máscaras máis utilizadas na historia do teatro.
- ✓ A improvisación como técnica teatral.
- ✓ O movementos no espazo.

• **Unidade 5: O Barroco. O teatro da palabra.** CSIEE, CMCCT, CD, CCEC, CAA, CSC, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ As dramaturxias nacionais
- ✓ Os inicios do Ballet.
- ✓ Teatro para todos os públicos.
- ✓ O teatro como diversión en época de crise.
- ✓ Pervivencia do teatro do Barroco.
- ✓ O nacemento da Ópera e tipos.
- ✓ Conceptos e tipos de personaxes.

- ✓ Movements no espazo, dimensiones e categorías.
- **Unidade 6: Da razón Neoclásica á pasión Romántica.** CAA, CMCCT, CD, CCEC, CSIEE, CSC, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.
  - ✓ O Neoclasicismo.
  - ✓ Da comedia nova ao teatro romántico.
  - ✓ A ópera: o gran teatro burgués.
  - ✓ O que nos queda do teatro romántico.
  - ✓ O tempo na danza.
  - ✓ O sistema de signos teatrais.
- **Ademais de escenificacións teatrais, bailes e danzas.** CAA, CSC, CCEC, CMCCT, CCEC. ESTÁNDARES BLOQUE 1, BLOQUE 4.

3ª AVALIACIÓN:

- **Unidade 7: O Realismo: a escena como espello da realidade.** CCL, CSC, CD, CCEC, CMCCT, CAA, CSIEE. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.
  - ✓ Unha estética nova.
  - ✓ Os inicios da danza do século XX.
  - ✓ O método de Stanislavski.
  - ✓ O que nos deixou o teatro realista.
  - ✓ O esquema dramático: Personaxe, conflito, tempo, argumento, tema.
  - ✓ A estrutura métrica do tempo: Pulsación, acento, pausa, patrón rítmico, tempo.
- **Unidade 8: A Escea como compromiso social.** CSIEE, CMCCT, CD, CCEC, CAA, CSC, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.
  - ✓ O teatro proletario.
  - ✓ O teatro épico.
  - ✓ Do ballet clásico á danza moderna.
  - ✓ A renovación do espazo escénico
  - ✓ O que nos dexou o teatro épico.
  - ✓ O conflito dramático
  - ✓ A enerxía: A variable tempo, A variable peso, a variable saída, a variable espazo.
- **Unidade 9: Caos e incomunicación.** CSIEE, CMCCT, CD, CCEC, CAA, CSC, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.
  - ✓ O teatro do absurdo o antiteatro.
  - ✓ A linguaxe do teatro do absurdo.
  - ✓ O humor e a denuncia social.
  - ✓ A danza contemporánea e os bailes populares.
  - ✓ O que nos dexou o teatro do absurdo.

- ✓ Os obxectos: o atrezo.
- ✓ O teatro de obxectos.
- ✓ A interrelación no movemento: Relacións en función do papel exercido e relación en función do grupo.

• **Unidade 10: Espectáculo total: ¿Hacia onde van o teatro e a danza?. As vangardas.** CAA, CMCCT, CD, CCEC, CSIEE, CSC, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ teatro da crueldad de Artaud.
- ✓ A vangarda literaria.
- ✓ Os directores de escea.
- ✓ A nova danza.
- ✓ A carteleira actual.
- ✓ As bases da improvisación.
- ✓ Elementos dramáticos dunha improvisación.
- ✓ A interrelación no movemento: Relacións en función do tempo e do espazo, relación en función do tempo, relación en función do espazo.
- ✓ A mirada.

• **Ademais de escenificacións teatrais, bailes e danzas.** CAA, CSC, CCEC, CMCCT, CCEC. ESTÁNDARES BLOQUE 1, BLOQUE 4.

IMPORTANTE: todos estes contidos estarán supeditados ao servizo dos apuntes do profesor entregados no presente curso. Estes contidos, serán avaliados ao longo do curso académico nas súas tres avaliacións ordinarias e extraordinaria de setembro, así como nas súas recuperacións a modo de preguntas, exercicios, exames orais, escritos, prácticos, escenificacións teatrais, bailes, danzas e diferentes traballos.

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR: Co fin de ter unha nota á hora de avaliar os distintos Estándares de Aprendizaxe pertencentes a cada Contido desta programación en relación cos seus Criterios de Avaliación, o profesor utilizará as seguintes cualificacións numéricas: Insuficiente: 1, 2, 3, 4. Suficiente: 5. Ben: 6. Notable: 7 ou 8. Sobresaliente: 9 ou 10.

Cualificacións, que ademais, o cómputo e media de todas elas, por avaliación, expresarán o resultado numérico da nota final da Avaliación correspondente.

RELACIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE QUE SE RUBRICARÁN DENTRO DA CUALIFICACION DO ALUMNADO E QUE SE DESENVOLVERÁN INTERRELACIONADAMENTE NOS CONTIDOS DE CADA AVALIACIÓN, SEGUNDO OS ELEMENTOS DO CURRÍCULO BÁSICO ORGANIZADOS NOS CINCO BLOQUES TEMÁTICOS.

BLOQUE 1: COMÚN

AEDB1.1.1. Coñece e explica a función da danza, o teatro e outras artes escénicas en situacións e contextos diversos (actos da vida cotiá, espectáculos, medios de comunicación, etc.).

AEDB1.1.2. Reflexiona sobre as artes escénicas e a danza como un medio de intervención e transformación da realidade e da conciencia social.

AEDB1.2.1. Valora o legado do patrimonio artístico español, comprendendo a importancia da súa preservación e transmisión.

AEDB1.3.1. Recoñece e aplica os beneficios experimentados que achegan a danza e o teatro á saúde física e psíquica.

AEDB1.4.1. Analiza e comenta os espectáculos de danza, teatro e outras artes escénicas aos que se asistiu, en relación cos contidos estudados.

AEDB1.5.1. Demostra riqueza comunicativa verbal e non verbal.

AEDB1.5.2. Entende as artes escénicas e a danza como un espazo activo de escoita e de diálogo, procurando modos de expresión máis aló da palabra.

AEDB1.6.1. Aмосa interese por construír unha personalidade autónoma e independente.

BLOQUE 2: TEATRO

AEDB2.1.1. Recoñece e describe as características dos estilos e das formas de danza e de teatro.

AEDB2.2.1. Aplica as habilidades técnicas necesarias nas actividades de interpretación dun repertorio variado de teatro en grupo, incorporando a expresión xestual, oral e cinética, e desenvolvendo unha partitura escénica.

AEDB2.2.2. Coñece e escenifica os estilos e as técnicas escénicas que fomentan o autoconecemento, a creatividade, a emoción e a conciencia corporal.

AEDB2.2.3. Colabora co grupo e respecta as regras fixadas para lograr un resultado acorde coas súas propias posibilidades.

AEDB2.3.1. Utiliza con rigor os elementos e as calidades do movemento na improvisación teatral.

AEDB2.3.2. Utiliza a improvisación como medio para explorar a situación, o conflito, o personaxe e a acción.

AEDB2.3.3. Utiliza a improvisación como técnica de creación dramática e teatral.

AEDB2.4.1. Participa en las actividades de grupo.

AEDB2.4.2. Interpreta e memoriza un repertorio variado de teatro en grupo.

BLOQUE 3: DANZA

AEDB3.1.1. Recoñece, clasifica e sitúa no tempo, na cultura e no estilo as danzas e os espectáculos vistos previamente na aula.

AEDB3.2.1. Interpreta e memoriza un repertorio variado de danzas en grupo.

AEDB3.2.2. Integra pautas de conciencia corporal e de control de movemento traballadas na aula.

AEDB3.3.1. Utiliza con rigor os elementos e as calidades do movemento na improvisación da súa danza.

AEDB3.3.2. Elabora e presenta con rigor e precisión pequenas estruturas coreográficas, en grupos pequenos, medianos e grandes.

BLOQUE 4: OUTRAS ARTES ESCÉNICAS

AEDB4.1.1. Recoñece e describe as artes escénicas e as súas manifestacións.

AEDB4.1.2. Recoñece e diferencia as artes escénicas no seu conxunto, en función das súas características específicas e singulares.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN DOS CONTIDOS ANTERIORMENTE EXPOSTOS EN RELACIÓN COAS COMPETENCIAS CLAVE E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Bloque 1. Común.

1. Expor de forma crítica a opinión persoal respecto da función das artes escénicas (danza, teatro, circo, ópera, etc.) e a súa importancia como medio de expresión de sentimentos, emocións, ideas e sensacións. CCEC, CSC, CAA. ESTÁNDARES BLOQUE 1 (AEDB1.1.1. AEDB1.1.2.).

2. Apreciar a importancia do patrimonio español e galego en artes escénicas, e comprender o valor de conservar e transmitir o seu legado. CAA, CCEC. ESTÁNDARES BLOQUE 1 (AEDB1.2.1.).

3. Explicar o papel da danza e do teatro para a mellora da saúde física e psíquica a través da súa propia experiencia. CMCCT, CD. ESTÁNDARES BLOQUE 1 (AEDB1.3.1.).

4. Realizar unha reflexión sobre os espectáculos de danza, teatro e outras artes escénicas. CCEC, CSIEE. ESTÁNDARES BLOQUE 1 (AEDB1.4.1.).

5. Desenvolver capacidades e destrezas lingüísticas orais e escritas, non verbais, xestuais e mímicas que aumenten o acervo expresivo e o repertorio comunicativo. CCL, CSC, CCEC. ESTÁNDARES BLOQUE 1 (AEDB1.5.1. AEDB1.5.2.).

6. Xerar recursos para desenvolver un maior coñecemento de si mesmo/a e unha personalidade autónoma e independente. CAA. ESTÁNDARES BLOQUE 1 (AEDB1.6.1.).

Bloque 2. Teatro.

1. Explicar os estilos e as formas de teatro: textual, xestual, de obxectos, musical e lírico. CCEC, CD. ESTÁNDARES BLOQUE 2 (AEDB2.1.1.).

2. Interpretar nun espazo escénico unha peza teatral onde se valoren as destrezas e as habilidades adquiridas. CSC, CSIEE, CCEC, CAA, CSIEE. ESTÁNDARES BLOQUE 2 (AEDB2.2.1, 2.2.2, 2.2.3).

3. Demostrar a capacidade para improvisar unha secuencia de movementos, libres ou cun fin determinado e valorar a importancia da improvisación teatral. CCEC, CAA, CCL, CCEC. ESTÁNDARES BLOQUE 2 (AEDB2.3.1, 2.3.2, 2.3.3).

4. Integrarse en dinámicas de grupo creativas que fomenten un comportamento social, solidario, tolerante, responsable e asertivo que lle axude a superar inhibicións, medos e obstáculos comunicativos. CSC, CSIEE, CAA, CMCCT. ESTÁNDARES BLOQUE 2 (AEDB2.4.1, 2.4.2).

Bloque 3. Danza.

1. Explicar os estilos (clásica, moderna, española e baile flamenco) e as formas de danza (étnicas e populares), en función da historia e das especialidades educativas. CCEC, CCL, CD. ESTÁNDARES BLOQUE 3 (AEDB3.1.1).

2. Interpretar en grupo danzas a través da aprendizaxe de coreografías, memorizadas e ensaiadas ao longo do curso. CAA, CMCCT, CCEC. ESTÁNDARES BLOQUE 3 (AEDB3.2.1, 3.2.2).

3. Demostrar a capacidade para improvisar unha secuencia de movementos, libres ou cun fin determinado, e valorar a importancia da improvisación en danza. CCEC, CAA, CCL, CSIEE. ESTÁNDARES BLOQUE 3 (AEDB3.3.1, 3.3.2).

Bloque 4. Outras artes escénicas.

1. Explicar as características doutras artes escénicas, a súa evolución ao longo da historia e o seu papel na sociedade. CCL, CAA, CSIEE, CCEC. ESTÁNDARES BLOQUE 3 (AEDB4.1.1, 4.1.2).

CONTIDOS MÍNIMOS.

Entendendo, que a Aprendizaxe Mínima en cada contido, representa o momento do proceso no que os alumnos teñen adquirido as destrezas básicas para unha avaliación positiva na materia.

Unidade 1: O orixen máxico e ritual do Teatro e da Danza. CAA, CMCCT, CCEC, CD, CSC, CSIEE, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ A imitación e a máxia, orixen do teatro.
- ✓ Da imitación á representación: a máscara.
- ✓ O mago ou chamán: o primeiro actor.
- ✓ O círculo: o primeiro espazo escénico.
- ✓ O personaxe humano e o personaxe animal.
- ✓ Componentes do movemento expresivo.

• **Unidade 2: Os clásicos: Grecia e Roma.** CSC, CAA, CMCCT, CCEC, CD, CSIEE, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ O coro, o corifeo e o actor.
- ✓ A comedia e a traxedia.
- ✓ Algúns nomes importantes: Esquilo, Sófocles, Eurípides e Aristófanes.
- ✓ O teatro grego en Roma.
- ✓ O teatro como edificio.
- ✓ A linguaxe corporal do actor e do bailarín.
- ✓ Centros do movemento.

• **Unidade 3: O Teatro Medieval.** CMCCT, CCEC, CD, CAA, CSC, CSIEE, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- As formas teatrais: as representacios relixiosas e as profanas.
- As danzas cortesanas.
- Dos misterios aos xogos de escarnio.
- O espacio escénico medieval.
- Os xoglares.
- Espazo no teatro, o corpo e os seus componentes.

• **Unidade 4: O Renacemento. A comedia no arte.** CD, CCEC, CMCCT, CAA, CSC, CSIEE, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ A influencia do renacemento italiano en Europa.
- ✓ O inicio do teatro profesional: A comedia do arte.
- ✓ Os personaxes da comedia do arte: un teatro de arquetipos.
- ✓ A máscara.
- ✓ Pervivencia e significado da comedia do arte.
- ✓ A danza corporal.
- ✓ Las funciones da máscara.
- ✓ Tipos de máscaras máis utilizadas na historia do teatro.
- ✓ A improvisación como técnica teatral.
- ✓ O movementos no espazo.

• **Unidade 5: O Barroco. O teatro da palabra.** CSIEE, CMCCT, CD, CCEC, CAA, CSC, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ As dramaturxias nacionais
- ✓ Os inicios do Ballet.
- ✓ Teatro para todos os públicos.
- ✓ O teatro como diversión en época de crise.
- ✓ Pervivencia do teatro do Barroco.
- ✓ O nacemento da Ópera e tipos.
- ✓ Conceptos e tipos de personaxes.
- ✓ Movementos no espazo, dimensiones e categorías.

• **Unidade 6: Da razón Neoclásica á pasión Romántica.** CAA, CMCCT, CD, CCEC, CSIEE, CSC, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ O Neoclasicismo.
- ✓ Da comedia nova ao teatro romántico.
- ✓ A ópera: o gran teatro burgués.
- ✓ O que nos queda do teatro romántico.
- ✓ O tempo na danza.
- ✓ O sistema de signos teatrais.

• **Unidade 7: O Realismo: a escena como espello da realidade.** CCL, CSC, CD, CCEC, CMCCT, CAA, CSIEE. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ Unha estética nova.
- ✓ Os inicios da danza do século XX.
- ✓ O método de Stanislavski.
- ✓ O que nos deixou o teatro realista.
- ✓ O esquema dramático: Personaxe, conflito, tempo, argumento, tema.
- ✓ A estrutura métrica do tempo: Pulsación, acento, pausa, patrón rítmico, tempo.

• **Unidade 8: A Escea como compromiso social.** CSIEE, CMCCT, CD, CCEC, CAA, CSC, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ O teatro proletario.
- ✓ O teatro épico.
- ✓ Do ballet clásico á danza moderna.
- ✓ A renovación do espazo escénico
- ✓ O que nos dexou o teatro épico.
- ✓ O conflito dramático
- ✓ A enerxía: A variable tempo, A variable peso, a variable saída, a variable espazo.

• **Unidade 9: Caos e incomunicación.** CSIEE, CMCCT, CD, CCEC, CAA, CSC, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- ✓ O teatro do absurdo o antiteatro.
- ✓ A linguaxe do teatro do absurdo.
- ✓ O humor e a denuncia social.
- ✓ A danza contemporánea e os bailes populares.
- ✓ O que nos dexou o teatro do absurdo.
- ✓ Os obxectos: o atrezzo.
- ✓ O teatro de obxectos.
- ✓ A interrelación no movemento: Relacións en función do papel exercido e relación en función do grupo.

• **Unidade 10: Espectáculo total: ¿Hacia onde van o teatro e a danza?. As vangardas.** CAA, CMCCT, CD, CCEC, CSIEE, CSC, CCL. ESTÁNDARES BLOQUE 1,2,3,4.

- O teatro da crueldad de Artaud.

- A vangarda literaria.
  - Os directores de escea.
  - A nova danza.
  - A carteleira actual.
  - As bases da improvisación.
  - Elementos dramáticos dunha improvisación.
  - A interrelación no movemento: Relacións en función do tempo e do espazo, relación en función do tempo, relación en función do espazo.
  - A mirada.
- **Ademais de escenificacións teatrais, bailes e danzas. CAA, CSC, CCEC, CMCCT, CCEC. ESTÁNDARES BLOQUE 1, BLOQUE 4.**

METODOLOXÍA

Como consecuencia de todo o anteriormente exposto, este departamento elaborou unha proposta educativa metodolóxica para a ESO, na que priman os seguintes principios pedagóxicos:

ACTIVIDADE: Esixe a actividade do individuo durante a súa tarefa de aprendizaxe como requisito indispensable para a eficacia do proceso.

Esta corrente activista presupón que unha aprendizaxe pasiva non é garantía algunha do logro intelectual e que o suxeito pode e debe ter opción a actuar sobre o deseño educativo para mellorar a adaptación do mesmo ás súas características particulares.

AUTONOMÍA: Moi ligado ao anterior, é un dos fins fundamentais da nosa perspectiva educativa e indica que as autopropostas da aprendizaxe son condición da significatividade do mesmo. Traduce obxectivos como liberdade de iniciativa, capacidade de elección e responsabilidade asumida da propia conducta. Este principio coincide, basicamente, co fin primario do horizonte educativo para a etapa do bacharelato.

INDIVIDUALIZACIÓN: Recolle o recoñecemento expreso das características diferenciadoras individuais e xustifica o particular modo de maduración de cada ser humano. Ao mesmo tempo fai referencia aos estilos cognitivos e ás específicas estratexias intelectuais, persoais e sociais de cada suxeito de educación.

CREATIVIDADE: Indica o impulso da dimensión creativa do proceso educativo tanto do profesor como do alumno/a e pretende o desenvolvemento da orixinalidade e do respecto á imaxinación e á inventiva en toda actividade que se produza en situación educativa. É unha premisa de efectividade e unha garantía da riqueza propositiva na actuación escolar.

METODOLOXÍA COMUNICATIVA, INCLUSIVA, ACTIVA E PARTICIPATIVA.

Dirixida ao logro dos obxectivos e das competencias clave. Prestarase atención ao desenvolvemento de metodoloxías que permitan integrar os elementos do currículo mediante o desenvolvemento de tarefas e actividades relacionadas coa resolución de problemas en contextos da vida real.

A adecuada selección da metodoloxía é responsabilidade do centro educativo.

APRENDIZAXE POR COMPETENCIAS.

Deberán deseñarse actividades de aprendizaxe integradas que permitan completar os elementos do currículo mediante o desenvolvemento de tarefas e actividades relacionadas coa resolución de problemas en contextos da vida real.

TRABALLO COLABORATIVO E EN EQUIPO.

A acción educativa procurará a integración de distintas experiencias e aprendizaxes do alumnado e terá en conta os seus diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe, favorecendo a capacidade de aprender por si mesmos.

LECTURA ELEMENTO TRANSVERSAL.

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

SOCIALIZACIÓN: Establece a finalidade social do proceso educativo, potenciando a asimilación de valores e a harmoniosa integración reflexiva de novos membros no seo da comunidade.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN PARA “ARTES ESCÉNICAS E DANZA” 4º DE ESO.

Ao longo do curso académico, realizaranse en cada avaliación unha serie de probas ou exames (escritos ou orais) teóricos, prácticos, escenificacións teatrais, bailes e danzas co fin de obter as distintas cualificacións do noso alumnado. Alumnos/as que cunha boa actitude, traballo na aula, respecto ao profesor e aos seus propios compañeiros, terán en gran parte acadado o éxito na asignatura.

- A nota ou puntuación final de cada avaliación, será o resultado da suma das medias das notas dos exames ou probas teóricas e prácticas que se fixeran ao longo do trimestre académico, ademais da valoración do traballo feito na aula e na súa casa segundo as seguintes porcentaxes:

Probas ou Exames Teóricos 60%: puntuación máxima de **6**.

Probas ou Exames Prácticos (Escenificacións teatrais, bailes e danzas) 30%: puntuación máxima de **3**.

Traballos 10%: puntuación máxima de **1**.

Sendo desta forma o cómputo final da puntuación máxima por avaliación de **10** e o aprobado da mesma, unha puntuación igual ou superior a **5**.

- Os alumnos/as que non superen algunha das avaliacións de que consta o curso académico, realizaráselles unha proba de recuperación cando o profesor o considere oportuno.
- Os alumnos/as que superen as tres avaliacións de que consta o curso académico, aprobarán a avaliación final, sendo a súa nota a media das tres avaliacións. Se ao alumno/a lle dera a nota media na avaliación final de xuño menos de 5, realizaráselle un último exame ou proba final de suficiencia no que entrarían cuestións relacionadas con todos os contidos abordados ao longo do curso académico.

- O alumnado que non aprobe a avaliación final de xuño, realizará unha proba ou exame extraordinario no mes de setembro. Proba que constará dos contidos expostos na programación oficial do curso e que foron tratados con anterioridade ao longo do curso académico. Esta proba ou exame será avaliada cunha puntuación de 1 a 10. Sendo o aprobado da proba ou exame a puntuación igual ou superior a 5.

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

Para a análise do proceso de ensino e a práctica docente distinguimos catro aspectos:

- I) Motivación para a aprendizaxe: accións concretas que invitan ao alumno a aprender.
- II) Organización do momento de ensino: dar estrutura e cohesión ás diferentes secuencias do proceso de ensino-aprendizaxe
- III) Orientación do traballo dos alumnos: axuda e colaboración que se efectúa para que os alumnos logren con éxito as aprendizaxes previstas.
- IV) Seguimento do proceso de aprendizaxe; accións de comprobación mellora do proceso de aprendizaxe (ampliación, recuperación, reforzo...).

Estes catro aspectos están teóricamente diferenciados aínda que se entrecruzan na práctica.

Os aspectos a avaliar entón, serán os relacionados coa planificación (deseño da programación), o desenvolvemento (información, motivación, actividades na aula, recursos e organización da aula, instrucións...) e a avaliación.

Os indicadores de logro que empregaremos son os que seguen:

PLANIFICACIÓN

1. A programación está deseñada en relación co currículo establecido no decreto 86/2015.
2. A programación está redactada cunha linguaxe clara.
3. Temporalizo os estándares de aprendizaxe trimestralmente, establecendo unha relación entre os obxectivos e as competencias clave.
4. Establezo de modo explícito os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación e autoavaliación que permiten facer o seguimento do progreso dos alumnos e comprobar o grao de consecución dos estándares e competencias.
5. Realizo a planificación con cada grupo tendo en conta a programación da materia.
6. Selecciono e secuencio os contidos da Programación de aula cunha distribución e unha progresión adecuada ás características de cada grupo de alumnos.
7. Adopto estratexias e programo actividades en función dos obxectivos didácticos, en función dos distintos tipos de contidos e en función das características dos alumnos.
8. Planifico as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos (persoais, materiais, de tempo, de espazo, de agrupamentos...) axustados á programación didáctica e, sobre todo, axustando sempre, o máis posible ás necesidades e intereses dos alumnos.
9. Teño previstas as actividades de recuperación para o alumnado que non acadou os obxectivos.
10. Teño en conta a diversidade á hora de facer a programación.
11. A programación concreta os elementos transversais a traballar en cada curso.
12. A programación establece de modo explícito actividades complementarias e extraescolares.
13. Planifico a miña actividade de modo coordinado co profesorado do departamento.

14. Planifico a miña actividade educativa de forma coordinada co resto do profesorado (xa sea por nivel ou departamentos).

DESENVOLVEMENTO

Información:

1. Informo aos alumnos dos criterios, dos procedementos e dos instrumentos de avaliación.

2. Informo ás familias mediante o Titor dos criterios, dos procedementos e dos instrumentos de avaliación.

Motivación inicial dos alumnos:

3. Presento ou propono un plan de traballo, explicando a súa finalidade, antes de cada unidade.

4. Plantexo situacións introdutorias previas ao tema que se vai tratar (traballos, diálogos, lecturas...)

Motivación ao longo de todo o proceso

5. Manteño o interese do alumnado partindo das súas experiencias, cunha linguaxe clara e adaptada.

6. Comunico a finalidade das aprendizaxes, a súa importancia, funcionalidade, aplicación real...

7. Dou información dos progresos conseguidos así como das dificultades atopadas. Presentación dos contidos (conceptos, procedementos e actitudes).

8. Relaciono os contidos e actividades cos intereses e coñecementos previos dos meus alumnos.

9. Estruturo e organizo os contidos dando una visión xeral de cada tema (qué teñen que aprender, qué é importante, ...).

10. Facilito a adquisición de novos contidos a través dos pasos necesarios, intercalando preguntas aclaratorias, sintetizando, exemplificando, ...

Actividades na aula:

11. Plantexo actividades que aseguran a adquisición dos estándares previstos e as habilidades e técnicas instrumentais básicas.

12. Propono aos meus alumnos actividades variadas (de diagnóstico, de introducción, de motivación, de desenvolvemento, de síntese, de consolidación, de recuperación, de ampliación e de avaliación).

13. Proporciono información ao alumnado sobre a execución das tarefas e cómo melloralas.

14. No caso de que os logros acadados polo alumnado sexan insuficientes, propono novas actividades que faciliten a súa adquisición.

15. No caso de que os logros sexan acadados nun breve período de tempo, propono novas actividades que faciliten un maior grado de adquisición.

16. Propono actividades que possibiliten acadar distintos graos de execución.

17. Teño en consideración as indicacións do departamento de orientación no caso de ter que adoptar medidas

co alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.

18. Nas actividades que propono existe equilibrio entre as actividades individuais e traballos en grupo.

19. Á hora de constituir grupos reducidos, teño en conta os seguintes criterios: niveis homoxéneos ou heteroxéneos, a sorteo...

20. Á hora de realizar actividades teño en conta as dinámicas cooperativas.

Recursos e organización da aula:

21. Reparto o tempo adecuadamente: (breve tempo de exposición e o resto del mismo para as actividades que os alumnos realizan na aula).
22. Adopto distintos agrupamentos en función do momento, da tarefa a realizar, dos recursos a utilizar... etc, procurando sempre un adecuado clima de traballo.
23. Utilizo recursos didácticos variados (audiovisuais, informáticos, técnicas de aprender a aprender...), tanto para a presentación dos contidos como para a práctica dos alumnos, favorecendo o uso autónomo por parte dos mesmos.

Instruccións, aclaracións e orientacións ás tarefas dos alumnos:

24. Comprobo, de diferentes modos, que los alumnos comprenderon a tarefa que teñen que realizar: facendo preguntas, facendo que verbalicen o proceso, ...
25. Facilito estratexias de aprendizaxe: cómo solicitar axuda, cómo buscar fontes de información, pasos para resolver cuestións, problemas, os animo e me aseguro da participación de todos....

Clima da aula:

26. As relacións que establezo cos meus alumnos dentro da aula e as que éstos establecen entre sí son correctas, fluidas e dende unhas perspectivas non discriminatorias.
27. Favorezo a elaboración de normas de convivencia coa aportación de todos e reacciono de forma ecuánime ante situacións conflictivas.
28. Fomento o respecto e a colaboración entre los alumnos e acepto as súas suxerencias e aportacións, tanto para a organización das clases como para as actividades de aprendizaxe.
29. Proporciono situacións que facilitan aos alumnos o desenvolvemento da afectividade como parte da súa Educación Integral.

Seguimento/ control do proceso de ensino-aprendizaxe:

30. Reviso e corrijo frecuentemente os contidos, actividades propostas (dentro e fóra del aula, adecuación dos tempos, agrupamentos e materiais empregados).
31. Proporciono información ao alumno sobre a execución das tarefas e cómo pode melloralas e favorezo procesos de autoavaliación e coavaliación.

Diversidade:

32. Teño en conta o nivel de habilidades dos alumnos, os seus ritmos de aprendizaxes, as posibilidades de atención, etc,e en función deles, adapto os distintos momentos do proceso de ensino-aprendizaxe (motivación, contidos, actividades, ...).
33. Coordínome con outros profesionais (profesores de apoio, equipo de Orientación Educativa e Psicopedagóxica, Departamentos de Orientación), para modificar e/ou adaptar contidos, actividades, metodoloxía, recursos... aos diferentes ritmos e posibilidades de aprendizaxe.

AVALIACIÓN

1. Participo activamente nas sesión de avaliación, á hora de tomar decisión no tocante a: promoción do alumnado, adopción de medidas de atención á diversidade...
2. Teño en conta o procedemento xeral de avaliación en relación co establecido na programación.
3. Realizo unha avaliación inicial ao comezo do curso.
4. Establezo criterios obxectivos para avaliar a aprendizaxe do alumno.
5. Ao avaliar unha actividade en equipo, ademáis da cualificación global, cada membro do grupo obtén outra individual que é o reflexo da súa contribución persoal.

6. Utilizo diferentes rexistros de recollida de datos: listas de cotexo, guía de observación, diarios, probas...
7. Emprego diferentes procedementos e instrumentos de avaliación: coherentes cos estándares de aprendizaxe, adaptados á diversidade dos alumnos, diferentes segundo os contidos traballados...
8. Emprego a autoavaliación do alumnado.

ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

No caso de materia pendente para setembro: os requisitos para aprobar serán a realización dun exame no que o alumno/a deberá amosar o coñecemento adquirido no repaso do curso. O exame se avaliará de 1 a 10 . Sendo o aprobado a puntuación igual ou superior a 5.

Os alumnos/as de 4º de ESO con música pendente de 3º de ESO, realizarán dúas probas escritas ao longo do curso académico, unha en xaneiro e outra en maio, os seus contidos veñen expostos nas respectivas programacións de 2º de ESO e 3º de ESO. Cada proba irá acompañada da entrega dun traballo por parte do alumno/a. Traballos que elaborará con anterioridade a devanditas probas e cuxos contidos serán concretados polo Departamento de Música.

Se o alumno/a non superase a materia co anteriormente exposto, terá dereito a unha proba final ordinaria no mes de Xuño e outra final extraordinaria no mes de Setembro.

As familias estarán informadas dos resultados obtidos, mediante o contacto directo, en todo momento, do profesor da asignatura co Titor docente do alumno/a.

DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCIÓN DOS SEUS RESULTADOS.

Avaliación inicial

Ao alumnado de 4º da ESO, faráselle ao comezo do curso unha proba de avaliación inicial que permitirá coñecer o seu grao de madurez, a súa motricidade fina, o grao de expresión musical e comprensión desenvolvido e a consecución dos obxectivos na etapa e cursos anteriores.

Os resultados das probas e/ou das observacións directas na aula, determinarán se é preciso paliar determinadas deficiencias e retomar e afianzar conceptos clave a nivel individual ou grupal. Nesta liña, deseñaríamos un programa de repaso con actividades tanto de reforzo como de ampliación, estas últimas para aqueles alumnos que sí acadaron resultados satisfactorios nas probas.

Descrición do grupo despois da avaliación inicial

Á hora de plantexar as medidas de atención á diversidade recabarase información sobre cada grupo de alumnos:

- Número de alumnos e alumnas.
- Funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- Fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.

- Necesidades que se poidan identificar; cómo se poden abordar (planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguemento da eficacia de medidas, etc.).
- Aspectos que se deben ter en conta ao agrupar aos alumnos y ás alumnas para os traballos cooperativos.
- Tipos de recursos que se necesitan adaptar a nivel xeral para obter resultados satisfactorios do grupo.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE: Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non so coñecemento acerca do grupo como conxunto, senon que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes; a partires dela pódense identificar aos alumnos/as que necesitan un maior seguemento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. (Débese ter en conta a aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).

A programación establece uns niveis mínimos aos que todos os alumnos deberán chegar ao remate de cada curso, presentando oportunidades para recuperar o non adquirido no seu momento e tres niveis de aprendizaxe susceptibles de ser modificados segundo a necesidades individuais de cada alumno:

Xeral

Para alumnos con dificultades.

Para alumnos con maior capacidade de asimilación e destrezas interpretativas.

As propostas de traballo no nivel xeral teñen tres enfoques:

Actividades de análise (busca información, estuda e observa referentes).

Actividades de desenvolvemento (traballa a expresión musical atendendo a aspectos interpretativos).

Actividades de recuperación (poderá acadar os obxectivos mínimos que non logrou nas anteriores).

Para aqueles alumnos con dificultades para acadar os obxectivos mínimos, estarán as actividades de reforzo.

Pola contra, os alumnos avantaxados poderán enriquecer a súa formación con novas propostas ofertadas en actividades de ampliación.

No caso de alumnos sen posibilidade de acadar os obxectivos mínimos existe a posibilidade de realizar unha adaptación curricular.

As familias estarán informadas dos resultados obtidos, mediante o contacto directo, en todo momento, do profesor da asignatura co Titor docente do alumno/a.

ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO

O currículo oficial reconece a importancia de promover o desenvolvemento de novas actitudes e valores. Debe ser suficientemente flexible para recoller as novas necesidades formativas características dunha sociedade plural en permanente cambio. Polo tanto,

contén un conxunto de ensinanzas que, integradas no propio programa das materias, o atravesan e o impregnan. Reciben a denominación xenérica de ensinanzas transversais. A LOMCE, no artigo 24.6 establece que, sen prexuízo do seu tratamento educativo específico nalgunhas das materias de etapa, a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional se traballarán en todas as materias.

- Para o traballo da **Comprensión lectora** empregaremos biografías de compositores, comentarios e artigos de libros, xornais e revistas, así como calquera información relacionada co tema utilizando a rede informática Internet.

- Para a **Expresión oral e escrita** intentarase que o alumnado sexa quen de expresar de forma escrita e oral aquilo que realiza de forma interpretativa musicalmente ou ben realizar a análise dunha obra de arte musical.

- A **Comunicación audiovisual** encaixa perfectamente na análise das mensaxes visuais e audiovisuais (publicidade, visionado, gravacións, etc...).

En canto ás **TIC**, fomentaremos a autonomía e a colaboración na busca de información a través de Internet o emprego de materiais interactivos e outros recursos dispoñibles na rede no proceso ensino aprendizaxe (visitas virtuais a concertos, teatros, musicais, para a análise das obras de arte, por exemplo) e o emprego do soporte informático na elaboración e presentación dos traballos do alumnado, ademais de inicialos no manexo de programas e aplicacións específicas de edición de partituras (Encore, Finale, etc...).

- A convivencia na aula e os traballos en equipo, favorecerán a **educación cívica e constitucional**.

- Ademais, intentaremos introducir tódolos contidos comúns-transversais no desenvolvemento das competencias clave, nos diferentes bloques de contido de todos os cursos, orientándoos cara unhas actitudes concretas:

- **Fomentar a tolerancia intelectual** para aceptar e estar abertos a outras, opinións, interpretacións e puntos de vista diferentes dos propios.

- Propugnar unha actitude de rexeitamento ante mensaxes que denotan unha discriminación sexual, racial, social etc.

- Fomentar o emprego das tecnoloxías da información e a comunicación para mellorar a cultura plásticovisual e para expresar, de forma persoal e creativa, vivencias e emocións.

- Aprender a disfrutar do tempo de lecer dun xeito persoal e enriquecedor.

- Convidar á utilización creativa de recursos materiais variados do entorno, tanto convencionais como non convencionais.

- **Educación Ambiental.** O coñecemento da contorna e a súa implicación nel a través das manifestacións musicais. A potenciación das relacións humanas, respecto mutuo, tanto das persoas como das producións sonoras.

O estudo da contaminación acústica e do nivel de ruídos, etc.... a través de debates, gravacións de son urbanos, estudo da lexislación sobre permisividade de ruídos e contaminación acústica na UE.

- **Educación para a Saúde.** O corpo hai que entendela como algo que hai que coidar e respectar. No área de Música trátase este tema de xeito especial a través da educación psicomotriz co ritmo e a danza, o coidado do aparello fonador coa educación da voz, o oído e o control da respiración. A educación musical contribúe tamén a manter o equilibrio psicofísico.

- **Educación para a Igualdade dos Sexos.** A participación nas actividades da aula favorece a integración e a igualdade así como o respecto entre todos ao manifestarse artisticamente.

Existe ademais unha igualdade no reparto de tarefas e responsabilidades. As habilidades e destrezas non vén condicionadas nunca polo sexo.

- **Educación do Consumidor.** Nesta área conséguese o desenvolvemento da capacidade crítica ante as producións musicais, fronte á publicidade das multinacionais do disco e o ter un criterio propio para valorar a música e discernir entre as ofertas de concertos e discos. Ademais o currículo desta materia está destinado, en gran parte, a educar a sensibilidade cara a músicas que non son aceptadas habitualmente polo alumnado, evitando así a manipulación da sociedade de consumo.

- **Educación para a Paz.** Ao longo das Unidades Didácticas trátase nos contidos actitudinais de xeito insistente no respecto ás persoas e ao grupo, e a convivencia nas actividades.

A educación musical ademais, favorece o desenvolvemento da sensibilidade que facilita as relacións humanas. O coñecemento da música de todos os países e cultural é un medio de acercarse a eses pobos e favorecer as relacións entre todos os homes e mulleres.

- **Educación vial.** Se sé educa na convivencia e o respecto, como se fai nesta área, conseguirase que non sexan transgredidas as normas de tráfico.

A educación psicomotriz serve, entre outras cousas, para saber situarse no espazo e no tempo e iso favorece o desprazarse máis correctamente. A conciencia sobre a contaminación acústica axuda a evitar os ruídos innecesarios no tráfico.

- **Educación Moral e Cívica.** É necesaria para facer unha sociedade máis xusta e solidaria. A educación non consiste só en adquirir coñecementos, senón en facer persoas completas o que se logra a través do desenvolvemento de todo tipo de capacidades, a través dos procedementos e actitudes.

A educación musical contribúe a desenvolver actitudes como: o respecto, a solidariedade, a sensibilidade, a orde, o silencio, a alegría equilibrada e en xeral todo tipo de hábitos que favorecen a paz, a convivencia e o equilibrio persoal.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

As actividades complementarias extraescolares que este departamento pretende realizar son: Asistencia a concertos ou actividades musicais en teatros, auditorios, centros culturais, museos e conservatorios. Así como colaborar, na organización dun acto musical no propio centro escolar.

MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

Durante o curso, a programación será sometida a continuas revisións por parte do profesorado do departamento.

A fin de establecer unha avaliación plena de todo o proceso, cada fin de trimestre recolleremos as valoracións acerca da planificación e do desenvolvemento da programación.

Este sería un exemplo da folla, onde aparecen os indicadores de logro en relación cos graos de consecución [1 (nunca); 2(poucas veces); 3 (case sempre), 4(sempre)] e un apartado onde recoller, se fóra o caso, as distintas propostas de mellora.

Unha vez recabada a información sobre o grao de desenvolvemento da Programación e as posibles modificacións realizadas á mesma, quedarán debidamente recollidas nas

Actas de reunión do Departamento e máis tarde no documento da Memoria de fin de curso.

Ao finalizar cada unidade didáctica o docente reflexionará sobre unha serie de cuestión que lle permitirán avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade. Do mesmo xeito reflexionará ao final de cada trimestre para recoller as melloras no seguinte.

Aspectos a avaliar:

Temporalización das unidades didácticas.

Desenvolvemento dos obxectivos didácticos.

Manexo dos contidos da unidade.

Realización de tarefas.

Estratexias metodolóxicas seleccionadas.

Recursos.

Claridade nos criterios de avaliación.

Uso de diversas ferramentas de avaliación.

Atención á diversidade.

Interdisciplinabilidade.

LIBROS DE TEXTO: Sen Libro.

PLAN LECTOR

O plan lector desenvolverase na aula lendo biografías de compositores, comentarios e artigos de libros, xornais e revistas, así como calquera información relacionada co tema utilizando a rede informática Internet.

INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

Os Instrumentos de Avaliación serán:

- Puntuacións de Traballos. Tamén se entende como traballo o caderno de clase do alumno/a.
- Probas ou Exames puntuais.
- Probas ou Exames trimestrais.
- Probas ou Exames escritos.
- Probas ou Exames orais.
- Probas de audicións.
- Probas ou Exames prácticos. Enténdense tamén como Probas ou Exames prácticos, as Probas ou Exames de interpretación vocal ou instrumental.

-

MATERIAL E RECURSOS

Os medios con que conta o Departamento de Música para a consecución dos seus fins didácticos son os seguintes:

- Un equipo de formado por tocadiscos, dobre pletina, sintonizador e compact disc. Televisión e DVD.
- Cóntase tamén cunha colección de CDs dos principais compositores da Historia da Música. Existe tamén outra en discos de vinilo.

- No aula hai un piano, un órgano clavinova e un equipo de instrumentos de expresión dinámica (instrumental Orff), o que permite unha mellor explicación sobre temas referentes á linguaxe musical.
- Pizarra pautada, Libros de texto, Ordenador, Enciclopedia da Historia da Música e láminas das distintas familias dos instrumentos musicais.